

szak- és társadalmi lap az erdészeti személyzet részére.

Előfizetési árak:

Egész évre	8 kor. — fl.
Fél évre	4 kor. — fl.
Negyed évre	2 kor. — fl.

Előfizetési díjak, hirdetések s bármily írásbeli közlemények a lap szerkesztőségéhez küldendők.

Megjelenik
minden Kedden.

Hirdetési díjak:

Egy hasábos garmond sor vagy annak helye 20 fl. Ajánlkozásoknál eladás vételnél minden szó után előre beküldendő 4 fl. Nagyobb s többszörös hirdetményeknél mérsekelt díjak egyzsége szerint.

V. évfolyam.

Szászsebes, 1901. Augusztus 27.

48. szám

Mozgalom a kenyérért.

Az ember testi életében talán egyedül a gyomor az, mely soha sem pihen, hanem folyton kiabál s követeli a maga jussát. A kinek kenyeere nincs, legalább azt kér, ha pedig már megkapta, ki venné tőle rossz néven, mikor egy kis pecsenyét is kér hozzá? Hisszen más embertársának ez is van, méltányos tehát, hogy neki, ki szintén fáradozik és munkálkodik az emberiség nagy szinterén, ugyancsak legyen pecsenyéje is. szóval manapság azt a korszakot éljük, midőn mindenki fennhangon követeli az ő megélhetésének a módját s megindult erre nézve a mozgalom az egész vonalon.

Eleivel, midőn még csak a szegény munkás és iparos mozdult meg, a jobb helyzetben levők azt mondták, hogy ezek veszedelmes szociálisták, ma már azok is, kiket régebben jobb módban levőknek hittünk, kezdenek annak a tudatára ébredni, hogy bizon az ő képzelt jólétük nem volt egyéb a cifra nyomoruságnál, társadalmi fellépésük pedig porhintés a világ szemébe.

Megmozdultak ujabban az allami tisztviselők országszerte, követelve fizetéseknek javítását, az előléptetési időszak szabályozását s nyomon követik őket ebben az irányban az államvasutaknál és a pénzügynél alkalmazott altisztek.

Figyelemmel kísérjük ezt a mozgalmat, mert hiszen minket, kik egy nagy altiszti testület szolgálatába szegődtünk s hivatta vagyunk annak érdekeit tőlünk telhetőleg védeni és előmozdítani, az ilyen mozgalom nem hagyhat érintetlenül s kötelességünk nekünk is föl emelni szavunkat az erdészeti és vadászati altisztek érdekében.

A tisztviselők mozgalmával nem foglalkozunk, mert ez minket kevésbé érdekel, egyszerűen csak elismerjük, hogy kívánságaik bizon sok tekintetben teljesen jogosak, mert bizon kivált az alantasabb rangfokozatban levők javadalmazása sem végzett tanulmányaikkal, sem pedig társadalmi állásuk méltóságával arányban nem áll. A mi figyelemünket legnagyobb mértékben az államvasutaknál alkalmazott altisztek mozgalma köti le s nem mulaszthatjuk el, hogy legalább részben ne vonjunk párhuzamot köztük és az erdészeti altisztek között.

Az államvasuti altisztek a kereskedelmi minister úrhoz intézett emlékiratukban a fizetések határait 960—3200 koronában kérik megállapítani, oly módon, hogy a különféle rangfokozatban 960, 1040, 1200, 1400, 1600, 1800, 2000, 2400, 2800, 3200, koronás fizetések állapittassanak meg s kérésüket azzal végzik be, hogy ez által részükre ha nem is a jólét, de legalább nagyobb karaj kenyér biztosittassék a 10277 altiszti család részére. Természetes, hogy ezen kívül eddigi mellékilletményeiket, milyenek: a lakpénz, ruha stb. nem csak meg-

tartanak, de még ezek is részben kibővítetnének.

Ha már most párhuzamot vonunk ezek és az erdészeti altiszti személyzet közt, utóbbinál az államkincstár szolgálatában állókat mint talán még legjobb helyzetben levőket választva ki például, már csak azért is, mert ezeknél a javadalmazás mérvét teljesen ismerjük, meg fogjuk látni a két testület közt lévő rendkívül nagy különbséget mert hiszen az államerdészeti altiszteknél a kezdő fizetés tudvalevőleg 600 korona, annak végső határa pedig, melyet elérni vajmi kevésnek sikerül, 1000 korona, nem is tekintve a mellékilletményeket, melyek összértéke alig állhatja ki a versenyt az államasutasokéval.

De ne álljunk itt még meg, hanem menjünk egy lépéssel tovább s nézünk szét az erdészeti altisztek más rétegei közt is.

Lapunk más helyén közöljük a beregszászi állami erdőhivatal pályázati hirdetményét, melyből megtanuljuk, hogy Ugocsa vármegye területén az állami kezelésbe vett erdőknél a járási főerdőori állással 800, az I. osztályu erdőori állással 720, a II. osztályúval pedig 660 korona évi fizetés jár, míg a három különféle rangsorba sorozott körerdőszolgák évi illetménye 240, 300 és 400 koronát tesz ki.

Az ilyen erdőszolgai állások ellen ismételtelen felszóllaltunk s rámutattunk azok erköcs-telen voltára, mert hiszen alig képzelhető, hogy nem hogy a 240, de még a 400 koronás

fizetéssel ellátott állásra alkalmas és szakmájában képzett ember pályázzék, ha csak nem egyenest azzal a célzattal, hogy vagy valamely más mellékfoglalkozás, vagy akár — mondjuk csak ki egyenesen — a szabad lopás útján magát majd kárpótolni fogja. Hiszen egy 14—15 éves béres suhancznak vagy szolgálnak a javadalmazása is szinte rámegy ennyire, ha számításba vesszük a teljes ellátását és esetleg egy-két gúnyácskát, a mit a bérébe kap. Hogy fog már most az a körerdőszolga ilyen fizetésből lakást bérelni, azt fűteni, ő maga ruházkodni, táplálkozni, sőt még kerületében — mert hiszen körerdőör — utazni is?

Egyébként nem sokkal jobb a helyzete Ugocsa vármegyében a körerdőörnek, de még a főerdőörnek sem, mert az előbb felsorolt javadalmazások nem a tisztességes megélhetésre, de legföllebb arra valók, hogy az azokat betöltőket a koldulástól megmentsék.

Pedig Ugocsa vármegye nem áll egyedül ezen a téren, hanem akárhány más is akad, mely ilyen szűkkeblűen állapította meg erdészeti altisztjeinek a javadalmazását s nem egy magán uradalom akad, a melynél a helyzet nem rózsásabb.

Vajjon ha az ilyen lehetetlen javadalmazások fölött fölháborodva néha-néha fel-emeljük tiltakozó szavunkat s a helyzet javítását sürgetjük, szabad ráuk sütni a követelődő szociális bélyegét? s nem kell-e mindenkinek elismernie, hogy akkor, midőn az erdészeti

T A R C Z A.

Medve- és hiúvadászatok Felcsikon.

Irta: **Hankó Elemér.**

(A Zoologiai Lapok után.)

Körvadászat.

Dobol a kisbíró . . . Egy pillanat alatt összesereglik a falu apraja-nagyja . . . Fűlsiketítő láрма . . . Asszony nép zivaj fölzavarja az esti csendet . . .

Talpra vadászok! . . . Szedjétek elő ősapátok rozsdás mordályait . . . s útra készen várjátok a kürt jelszavát! . . .

Prr . . .! prr . . .! „Tudtára adatik mindön széköly férfiaknak egyenkint és öszvesen, hogy manap haranghujzáskor az Osztorospusztáján ketteőnél több „toportyánférgek“ két gazdák teheneit és tanóit elpallották, s

*A medvét a felcsikiak toportyánféregnek hívják.

szejjel marczangolták . . .! Hogy a gálád bestiáknak megadassék az utolsó penetencia, felhivának az öszves széköly atyafiak, hogy jó erősen töltött mordályukval éjjél táján a község tisztolt háza előtt gyűljenek öszve! A dús préda nagy dissóségöt hozand nemes határunknak!“ Prr . . .! prr . . .!

Örömtől sugárzó arezczal sietnek otthonukba „a dús prédát“ szomjazó „széköly atyafiak“, mert hiszen éjjél tájáig vajmi sok előkészületet kell tenniök; . . . a mécs homályos, derengő fénye mellett töltögetik mordályukat, . . . rozsdás szegekkel s vasszilánkokkal tömők tele vészt és szörnyü halált hozó vasalkotmányukat . . . De hallga! . . . Vadászkürt akkordjai visszhangoznak az éj csöndjében . . . s a falu szük sikátorain fegyveres alakokat látunk gyors léptekkel haladni — a község háza fel. . .

A falu piaczat néhány pillanat alatt előzőnli a székely vadászok és hajtók nagy sokasága . . . s kevés vártatva megindul a menet . . .

Gyors léptekkel siet a puskások és „fésziszek“

altiszi személyzet helyzetének javításáért küzdünk, mindig csak hazai erdészetünk felvirágoztatása lebeg szemünk előtt?

A magasabb képzettséget megkívánjuk az erdészeti altisztoktól s azután olyan javadalmazásban részesítjük a milyennel még a legegyszerűbb napszámos sem elégszik meg.

Beszélünk, panaszkodunk a rossz sors miatt, de hiába. mert azok kiket első sorban érdekel, nem hallgatnak buzdító szavunkra, nem akarnak zászlónk alá sorakozni, tömörülni, erős egészszet alkotni, mert még mindig nem értik meg, hogy az igazi erő csak az együttműködésben van s ha megérdemelt kenyerüket kiküzdeni akarják, szoros összetartásra van szükségük.

Mi még mindig hívjuk őket, de félünk, ha még sokáig eredménytelenül, bizon bereked gyöngye szavunk!

A vadászati idény kezdetén célszerűnek tartjuk lapunk tisztelt olvasóival megismertetni a legújabb és még csak kevéssé ismert és elterjedt serétes winchester vadászfegyvert s ezt legkönnyebben tesszük, „A Természet” című kitűnő folyóirat nyomán, honnan az alábbi cikket egész terjedelmében átvesszük. A kérdéses cikk írója a következőkben ismerteti eme új vadászfegyver kiváló előnyeit:

„Már három éve leginkább winchesterrel vadászom, legyen szabad róla kissé bővebben szólnom a követ-

kezőkben. — Véleményem szerint, melyet semmi esetre sem tartok ugyan csálhatatlannak, de a mely a kellő tapasztalatot sem nélkülözi, a serétes winchestereket sok tekintetben határozottan az első hely illeti meg az összes serétes fegyverek között Több irányban mondhatni tökéletessék, kevés hátrányuk pedig az elterjedt serétes fegyverekkel szemben valóssággal eefnyészik azon páratlan előnyök folytán melyekkel amazokat utolérhetetlenül felülmulják. — Mint az amerikai fegyvertechnika egyik legelméesebb produktuma kb. 8 évvel ezelőtt került hozzánk s még azóta is javították. Eleintén mint szokatlan és nagyon is merésznek látszó ujdonság a vadászok előtt, kik a megszokotthoz csakúgy ragaszkodnak, mint mindenki, az árjegyzékek leírása után amolyan csekély gyakorlati éstékü, megbizhatatlan fegyver számba ment. mint a minőnek mai nap is tartják azok, a kik saját tapasztalatukból nem ismerik. Alakja tényleg szokatlan és nem is csoda, hogy az árjegyzékek ismert magasztalásainak kezdetben nagyon kevesen hittek, úgy, hogy a winchesternek is, mint minden, ha még oly sikerült, de drága és merész újításnak, időre volt szüksége, mig némileg is elterjedhetett. A fegyver alakja mellett — szemben az általán használt fegyverekével — az alkatrészek, ezek elhelyezése és uennyisége a czélnek megfelelően lényegesen megváltozott. A szokatlan formát azonban — eltekintve ennek számos más célszerűségétől — csakhamar ellensúlyozza már az is, hogy a czélzás pillanatában a látás csaknem teljesen szabad: két fegyvercső és két sárkány helyett csak egy cső van előttünk. A fegyver legkiválóbb, páratlan előnye a lövések gyors, biztos és könnyű ismétlése; ez abban áll, hogy a lövő cső látszólag újratöltés nélkül, csekély periodikus munka folytán ismételtlen löképesse lesz, — előzetesen több (5) töltényt helyezve a lövőcső alatti rövidebb tartalékesőbe. Az egész periodikus munka pedig, mely a tölténykidobást, kakasfelhúzást,

hada a fenyves rengetegek szük ösvényeim tova . . . Elöl haladnak a „nyomászok“, „künnbátor“-jaikkal* s árkon-bokron, tűzön-vizen keresztül követik a maczkók nyomdokait, a vadászok pedig fáradságot nem kímélve, kísérik a nyomászokat mindaddig, mig azok „friss nyomok“-ra nem akadnak. A hajtás azonban csak a nyomászok tanácsára veszi kezdetét, a midőn ugyanis a nép vénei - - a tapasztalt medvevadászok körbe állítják a puskásokat (rendszerint a nyomászok által kijelölt erdő körül), megállapítják a lőtávolságot, s a baltákkal és botokkal fölfegyverzett hajtókat három-három csoportban a rengetegbe menesztk.

Az a 200—300 hajtó velőtrázó kiabálással és csőrömpöléssel fölzavarja az erdő nyugalját . . fölrezzenti az ősvadon-szárnyasait . . megrémiti a kis „eveté“-ket* s fölzaklatja az óriási fenyőfák alatt szundikáló maczkókat . . .

Hatalmas bögéssel iramodnak a nyughelyükből

*A házörző ebet (kuvaszt) értik alatta.

**Mókus.

fölzavart medveóriások a hajtókkal ellenkező irányban, . . reng alattuk a talaj, . . . tajték borítja testöket . . . s hatalmas patájuk vérzik a tövissek szúrásától . . .

Csodálatos hidegvérrel és nyugalommal várják a felcsiki székely vadászok a vad előtörtét . . . a nagy vadászszenvedély a világért sem teszi őket izgatottá.

Mennydörgésszerű puskaropogás fogadja a mit sem sejtő vadállatokat, . . . némelyik halálosan találva, nagy robajjal zuha le a fenyűtobzokra . . mig a másik a fájdalomtól följajdulva, két, hátsó lábára áll, s rohamra készen, szikrázó szemekkel — várja a kegyelemdőfést . . .

A mint a hajtás megszűnik, kilépnek rejtekükből a vadászok, s sietnek „a nagyszerencséjü atyafi“-t felkeresni . . ki elejtette a toportyánférgét . . Majd sebtében hírnököt küldenek a székely-falukba, hogy „ő kelmék hirdejsék légyen a határ dicsőségét“.

Jönnek és menten a honmaradt „éfiak, fejérnépek és öregek“ a főbíró, a nótárius és esküdt uraimék vezetése mellett . . . A főbíró úr meghagyására a

éjratöltést és a cső elzárását végzi, csak abból áll, hogy az alsó (tartalék-) csövön előre és hátra csusztatható henger alakú előagyat, vagyis szánt, a bal kézzel, melylyel azt célzásközben fogjuk, lövés után azonnal hátrahúzzuk s hirtelen visszatoljuk. Ez az ismétlődő mozgatás csak kezdetben szokatlan, már két heti használat után úgy rájár a kezünk, hogy azontúl csaknem tudtunkon kívül, a legkisebb erőmegfeszítés nélkül végezzük. Szinte hihetetlen, hogy az egész ujrátöltést teljesen elvégzi az a két gyors mozgás mely alatt a szán hátra és előre is csak $9\frac{1}{2}$ cm.nyi utat tesz meg! — A sárkány módos, egészen apró, de a kéznek is könnyen hozzáférhető; első nyugvóján az egész mechanizmust zárja s a fegyvert sem lehet elcsettenteni. A második nyugvóra feszítve, a fegyver lövésre kész, a szán azonban még ekkor sem mozdítható, csakis közvetlen a lövés után a kakas lecsattanása és rugás által szabadul fel, ami a cső feltétlenül biztos elzárását eredményezi. A javított, 1897-es mintájú daraboknál a ravaszvédő felett a jobb oldalon egy lencsényi lapos gomb van; ezt a jobb mutató ujjunkkal benyomva, ha a kakas a második nyugvóban áll, a szán mozgatásával a fegyverben elhelyezett töltények lövés nélkül sorban kihullanak, miközben az elsütés ellen az biztosít, hogy az említett gomb benyomva a kakast is fékezi, viszont ha a gombbal együtt a kakas is felszabadul, a még ép töltény kivethetése akad meg. Az 1897-es modellen tehát a gombot benyomva, megszakítás nélkül ismételhettünk, annélkül, hogy a kakast minden ismétlés után leeresztenénk, mint azt a régibb winchestereknek kellett. E lövés nélkül való ismétlés fontos feladata és előnye: a könnyű töltényváltás s a töltények gyors kiszedése.*) A kilőtt töltényhüvelyeket

*) Egy más mintájú serétes winchesternél az ismétlést a megnyújtott ravaszvédő előrecsapása és hátrahúzása végzi. A mellett, hogy kezelésük nehezebb, működésük sem olyan megbízható; ezeket az itt ismertetett számos w.-ek csakhamar egészen kiszorították.

a jobb oldalon úgy veti ki a fegyver, hogy erről még felfelé történt lövéseknél sem tudunk. — Vegyük most sorra a winchester fontosabb előnyeit. A cső anyaga igen jó öntött acél, melynek szívós tartósságát eléggé bizonyítja az, hogy három évi használatnál kb. kétezer erős lövés dacára a cső elsülő nyílása változatlan s a furat még ma is tükörsima. Ugyanezt mondhatom különben az összes, ha még oly filigrán, de példás szoliditással készült alkatrészekről is, úgy hogy a w. fegyver tartóssága, — bár ezt eleinte magam sem hittem — jó kezelés mellett van olyan, mint akármely finomabb kidolgozású más fegyveré. A lakat és ismétlődő részek együttes működése sima, a kapcsolatok annyira egybevágók, hogy az ujrátöltéshez szükséges erő kifejtés valóban a minimum; ha a fegyver tartósságának s hasznavehetőségének egész titka ebben rejlik. A csőfurat, különösen a hosszabb csöví régiebbeké, kitűnő, kiváló lökésségét azok is elismerik, a kik különben elvből nem barátai a w.-nek; a lövések borítása a legkülönbözőbb nagyságú serétszemekre nézve tényleg versenyez a legdrágább fegyverekével. A w. főérdeme azonban mégis csak az, hogy azt a hosszú munkasorozatot, mely az ujrátöltésnél a többi serétes fegyvereknél külön-külön végzendő, mindazt egyszerűen és roppant elmésen összevonja és megkönnyíti. Itt nincs külön csőfelnyitás, tölténykivevés, töltényelöszedés, töltés, csőelzárás és kakasfelhúzás, a mi a fegyverek legtöbbjénél főleg mozgalmas perezekben bizony érezhető idővesztegetés, — míg a winchesternél a pillanat műve; ujrátöltésekor a csövet se lehajtani, se becsapni nem kell, a fegyver, a míg csak löni akarunk, a vállnál marad s ebben a helyzetben a szán egyszerű hátrahúzására a kakasfelhúzással egyidejűleg kirepül a kilőtt hüvely, az új töltény az emelőre esik, — a szán helyretolásakor bekerül a csőbe, a mely ugyanakkor már el is van zárva.

Igy kb. $\frac{3}{4}$ másodperc alatt újra töltöttünk annél-

nétárius jefiizökönyvre veszi „a nagyszerű eseményt“, hogy annak alapján a tekintetes vármegye illő jutalomban részesítse az ügyes medvevadászt. . . .

Órahosszáig nézegetik az elejtett maczkót . . . s míg a tapasztalt vadászok egy-egy medvekalanddal mulattatják vadásztársait, addig a székely asszonyok ököllel fenyegetik „a beste toportyánférget“, . . . a bátrabbak pedig nagy-hirtelen megránczigálják „a hült tettem“ fület . . . (A közelmúltban történt, hogy egy ily fülránczigálás közben az elejtett maczkó gyorsan megrázta véres fejét, s ha egy hajtó hirtelen baltájával nyakára nem vág, — vajmi könnyen végzetessé válhatott volna a dévaj csintalankodás.)

A nap lemenőben van, s már-már szürkület borítja a láthatárt, a midőn előáll a község fenyűgallyakkal diszitett „forschpont“-ja, . . . több hajtó elhelyezi a súlyos terhet, mire egy-egy vadász kürttel jelt ad az indulásra. Az előre meginvitált cigánybanda elkezd a Rákóczy-indulót . . . s a vadászok sorba állanak. Közvetlenül a „halottas szekér“ után

ballag a nap hőse . . . utána kettesével a falu előjárósága, a vadászok s legvégül a bámészkodók rendezetlen csoportja . . .

Ily sorrendben érkeznek meg a községbe, s miután a maczkót a főbb utcákon zeneszó kísérete mellett végighurcolták, a prédát az illető vadász udvarán, már eleve elkészített ravatalra helyezik . . .

És ezután kezdetét veszi a „tetemlátogatás“ Bucusi alkalmával sem gyűl össze a községbe oly teméntelen nép, mint egy ily teemlátogatáskor. Mert hisz a szomszéd-falvak lakói is kíváncsiak az elejtett vadra . . . Ifjú leánykák koszorút helyeznek a maczkó torzomborz fejére, . . . széles „pándlikát“-t csavarnak nyakára . . . s fenyűtobozt függesztenek füleire . . .

A gyászszertartás végezetével átadják a medvét a perezérnek . . . ki a felfejtett hústömeget arányos részekben szétoztja a nép között, azonban a négy talp, a nap hősét illeti. (A felcsiki székelyek a legkitűnőbb „delicatesnek“ tartják a toportyánféreg vér-

kül, hogy a fegyvert a válltól elmozdítottuk volna. Még a jóval drágább kakasnélküli és tölténykivetővel készült fegyvereket is határozottan felülmúlja azáltal hogy minden eshetőségre 6 lövést biztosít és olyan készenlétben, hogy a fegyver lövések közben csak annyit mocczant, mint bármikor a rugásnál, míg a legmodernebb kakasnélküli és tölténykivetős fegyvert már a második lövés után kézbe kell venni s úgy kell vele manipulálni. Mindenki méltányolni fogja, hogy megnyugtató tudat az, egy fegyverben hat, sorra leadható lövést tartani készen, oly területen, hol a vízi-vad csapatokban jár, hol a himbálódzó csónak elöl, a melyben amugy is minden mozdulat kétszeresen nehéz, egymásután repül ki a beszorított szárcsa, továbbá gazdag területek fáczán-, fogoly- és nyulvadászatain! Vannak, a kik ezért a winchesterben irtószerszámot látnak, mi csak előítélet. Hiszen a töltővesszős előtöltő-fegyver gyors kezelés dolgában sokkal távolabb állott a hátultöltőtől, mint ezek a winchestertől; apáink tehát emezekre sokkal jogosabban mondhatták volna, hogy irtószerszámok. Pedig nem mondták, mert a valóság az, hogy irtani a többi fegyverekkel is bizvást lehet az első sorban az irtón fordul meg és nem a szerszámon. A ki a vadállománnyal takarékosan bánik, winchesterrel sem fog másként vadászni; a ki a vaddal nem gazdálkodik, erre az előtöltő sem fogja rákényszeríteni. Egyébiránt a winchester még korántsem mitrailleuse, sőt bizonyos, hogy duplázni a kétszörös fegyverekkel gyorsabban lehet. Az első két lövés rugása s a két ismétlő mozdulat után pedig a szárnyas vad ugyis legtöbbször túl van a lőtávolon, a harmadik, pláne a negyedik lövésre egyazon vadnál csak a legritkábban van idő és ez már azután inkább löporirts mint vadpusztítás. Ellenben megfizethetetlen fegyver a már említett körülmények között, főleg téli libaleseken, körvadászatokon stb. Ezekon kívül a gyors ismétlésnek még egy igen fontos előnye van, s

ez az, hogy winchesterrel a megsebzett, de még menekülő vadat feltétlenül könnyebb terítékre hozni. Míg más fegyvernél ilyen esetekben az újratöltéssel bajlódunk, a legtöbbször tehetetlenül kell néznünk, hogy mint vonszolja el magát a sebzett vad, főleg a nyul. A winchester ilyenkor is megfizethetetlen, mert csaknem mindig meg van még töltve s így mindig lövésre kész. A ellőtt töltény helyébe ugyanis egy másodperc alatt másikat tehetünk; ehhez csak annyi idő kell, míg a töltényt elővesszük s a mindig nyitott alsó csőbe egy mozdulattal belenyomjuk, hol azt két kis emelő előugrása azonnal fogva is tartja. Minthogy ennyi idő még a legmozgalmasabb percekben is kinálkozik, a winchester vadászat közben ugyszólván soha nincs tehetetlenül! Ez sem utolsó dolog ott, a hol van még mire lőni. A fegyver mechanizmusa azonban mindig tiszta és kellőleg olajozott legyen; ez utóbbira csak finom, meg nem keményedő óraolajt ajánlhatok. A tisztántartás és olajozás nemcsak a fegyver gondozására, hanem a könnyű és biztos ismétlésre nézve is igen fontos; poros és rozsdásodni kezdő szerkezet nehezen mozdul, az ismétlés is elakad, ez pedig lövés közben kb. olyan kellemetlen, mint más fegyvernél a csütörtökmondás. Azért az összegyűlt port, szennyet stb. az ismétlőszerkezetből lehetőleg minden kirándulás után el kell távolítani, legegyszerűbben puha törlőruhával. A töltés ne legyen túl erős és legyen mindig egyforma; az ismétlőszerkezet valósággal megszokja az egyforma erejű töltényeket, míg tulerőseknél, hol a visszarugás igen nagy, az ismétlésnek mindjárt az első mozzanata, a nyitás, csökönnyösen megakad. A fegyver egyedüli hátránya, hogy nehezebb egy közepes súlyú dupla fegyvernél: súlya 3.5 kg.; ezt azonban meg lehet szokni, minthogy korántsem követel herculesi karokat. Természetes, hogy szalonkázásra úgy sem viszünk 12-es winchestert, valamint tópuskát sem, a mely még nehezebb s azért mégis használatos. Meg kell még

mes húsát, s tokánynak készítve nagy étvágygyal fogyasztják el.)

A felcsiki székelyek között kivált nagy tekintélynek örvend az a vadász, a ki valaha toportyánférget lőtt. Némelyik községben hagyományos szokás, hogy falusbirónak csak olyat választanak, a kinek neve „a medvelövők“ kimutatásában bennefoglaltatik.

Medvevadászatra buzdítja a felcsikiakat ama jelentékeny jutalom is, a mit a vármegyétől kapnak. A ki például egy medvét elejtett, ha az előljáróság által azt a főszolgabirónak vagy az alispánnak bejelenteti úgy 12 korona jutalomban részesül. Már pedig ezen összeg nagy segítség a szegény felcsiki székelynek.

A körvadászatokon kívül a székely atyafiak az elszaporodott medvegárda minél tömegesebb pusztítása céljából gyakorta használják és alkalmazzák az ú. n. „medvefogó vasat“.

Medvefogó vas.

A medvefogó vas (másképp, medvefogó kaptány)

kolosszális nagy alkotmány. Sok tekintetben hasonló a közönséges kaptányhoz; a különbség csak a nagyságban, masszívuságban és a két oldalvas-pánthoz erősített vaskarikákban tűnik föl.

Azon helyen, hol a maczkók a szarvasmarhákat pusztítják, fölállítják a medvefogó vasat . . . erős vaslánczokkal erősítik a közelben levő fenyőfákhoz, s a vas csalétek fogójára májat és friss marhahúst erősítenek. Lefekvésnek helye nincs, ha a vasalkotmány érczfoga megragadta a maczkó lábszárát . . . Ha öreg medvét fog a vas, ritkán megtörténhetik, hogy a nagy erőfeszítés következtében elszakad a kötelék, de ez esetben is a medve csak az erdő sűrűjéig képes magával ránczizálni a kelepczét, mert ez a bokrokban nagy valószínűség szerint fönnakad.

A hatalmas bögsre fegyveres férfiak jelennek meg, kik egy-két lövéssel másvilágra küldik a tettenért tolvajt.

Felcsikon egy Kis Tamás nevű székely-tamási kovács — ki egyszersmind nagy medvevadász is, s ki életében

emlitenem, hogy egy-két éve határozottan csekélyebb értékű winchesterek is vannak forgalomban, melyeket felületen, durva kidolgozás és silányabb acél és faanyag jellemez, noha áruk ezeknek is 120 korona. A vételnél erre ügyelni kell; a ki a kifogástalan régibb gyártmányokat nem ismeri, csak elsőrendű jónévű czegeghez forduljon. Azt tudom, hogy a winchesternek lesznek mindig ellenségei is; mindenütt és mindenkinek nem is felelhet meg. Rendbentartásához is jóval több türelem és jártasság szükséges, mint a többi fegyvereknél, de annál megbecsülhetlenebb annak, a ki arra való területen minden előnyét kihasználni képes.

Szalay Lóránd.

Különfélék.

Tisztelt olvasóinkhoz! A jövő hónap végére befejezést nyer lapunk V-ik évfolyama s október elejével meg kellene kezdenünk az újabb évfolyam kiadását, mit azonban csak akkor tehetünk, ha vállalatunk további pártolásáról tisztelt olvasóink biztosítanak. Tisztelettel kéri ennél fogva a kiadóhivatal mindazokat, kiknek előfizetése már előzőleg lejárt, vagy a jövő hó elejével lejárni fog, hogy részint hátralékaikat kiegyenlíteni, részint pedig előfizetéseiket megújítani okvetlenül a jövő hó folyamán szíveskedjenek.

Vadászati és Zoológiai kiállítás. Az Országos Zoológiai Társulat ez év Október-November havában Budapesten Vadászati és Zoológiai kiállítást rendez. A részletes program már megjelent, kívánatra s ívesen és frankó megküldetik minden érdeklődőnek, aki eziránt a kiállítás igazgatóságához (Budapest Rottenbiller utca 30 szám 1. em.) fordul.

Az állatok színváltozása. Tudjuk Darwintól, hogy a természet a létért való küzdelemben sok állatot védelmi eszközökkel látott el, illetve oly képességekkel ruházott fel, hogy passzív bár, megvédhesse magát az erősebb, magasabb szervezetű jól felfegyverzett lényekkel szemben. Ezen képesség különösen abban áll, hogy az

nyolcz medvét lőtt — készíti a medve fogó vasakat, mivel azonban annak elkészítése eljétekeny összegbe kerül, azért csak a tehetősebb vadászoknak van birto-
kában ily vasalkotmány . . .

Külön statisztikát lehetne összeállítani azon temén-
telen sok szarvasmarháról, a melyek a maczkók
martalékaivá esnek. Csak a folyó évben csordaszámba
mennek a medvék által elpusztított szarvasmarhák;
gyakorta megtörténik, hogy egy-egy háziállat meg-
salpolva, bőr nélkül, féloldallal bősziúten rohan a köz-
ségbe; a hatalmas praczli nyomai tisztán felismer-
hetők. A felesiki székelyek halálra ítélték minden egyes
toportyánférgyet, sőt ijjesztőkép „in effigiem” fel is
akasztották valamennyit . . . Igenis! Halált, kegyetlen,
borzasztó halált esküdtek a felesiki „székely atyafiak . . .”

(folytatása következik.)

állat színét a környék színéhez alkalmazza. Nemcsak az
alsóbb rendű állatok bírnak ezen sajátos képességgel. Így
a levéltetvek, a barna szű mellett, a homokszínű pusztai
állatok is. Sok lepke a levelek alakját, színét ölti magára,
egyes rovarok egy ágnek, tuskének alakját veszik fel.
Magasabb rendű állatok, mint a norvég hófajd, nyáron
barna, télen fehér; továbbá a nyulak, melyek Közép-
Európában ugyan barnák, az északi részekben fehérek-
ké lesznek. A vizek állatai a vizek fenekén levő kövek,
növények, virágok alakját, színét öltik fel.

Érdekes és talán eddig ismeretlen felfedezésre
jutottak a csukánál. Ez két színben, vörös és szürke
színből fordul elő és mindeztől külön fajnak is tartották
ezen eltérő színű állatokat. Csak egy dán élettani intézet
jött rá, hogy ez nem faji jelleg, hanem csak védelmi
eszköz, amennyiben a nagy Belt-ből egy vörös csukát
egy sötét aquariumba zártak, mely állat 24 óra alatt
szürke színűvé változott.

Kocsival a Dunán keresztül. Molnár István
bogyiszlói bérlő a minap át akart menni Tolnára. A külső
réven minden baj nélkül átjutott, ámde a belső révnek
valami baja akadt, úgy hogy hosszabb ideig kellett volna
vesztegelnie a szigeten. A lovak már türelmetlenkedni
kezdték, szerették volna otthon lenni, de a gazda is unta
már a dolgot. Gondolt egyet, megsuhintotta az ostort s
bele ugratott a Dunába. A Duna mindkét partján vára-
kozó népben meghűlt a vér, midőn azt látta, hogy Molnár
István a kocsin ülve hajtja lovait a Dunán keresztül; a
lovak usztak teljes erőfeszítéssel, a kocsi pedig uszott
utánuk. Alig telt bele néhány perc, Molnár István át-
usztatta a Dunát.

Harcz a medvével. Nem mindennapi kalandja
volt a minap Szász János tehénpásztornak, ki bár több
mint hét évtized nyomja a vállát, ma is még fiatalos
erővel és bátorsággal végzi hivatalos teendőit egy három-
székmegyei faluban. Szász János ifju korában híres medve-
vadász volt és hogy ma sem ijed meg egyhamar a
maczkótól, azt alkalmá volt ép most igazolni. Estefelé
járt az idő és már hazafelé készülődött, midőn a havasok
feől tízenegyes éves Feri nevű fia segélykiáltásait hallja.
Közelebb érve, látja, hogy egy hatalmas medve talpaival
a szegény fiut mind erősebben magához szorítja. Habozás
nélkül fegyveréhez nyúlt és rálőtt a medvére de nem jól
találta, mert a hatalmas állat eleresztette ugyan a fiut,
de most nagy szökéssel az öregre esett. Szász nem ves-
tette el azonban lélekjelenlétét, túszejéből kivette élesre
fent kését és a mikor a medve halálos ölelésre talpait
kinyújtotta, biztos kézzel úgy mellbe szurta, hogy a
hatalmas maczkó menten összerogyott. A szerencsés medve-
vadász nyomban lenyuzta a medve bőrét, husát otthagya
az erdőben. Mire azonban másnap a falubeliek a hely-
színére érkeztek, már csak a lerágott csontokat találták,
mert a medve husát megették a farkasok.

Lovak itatása borral. Crouzel, dordognei
állatorvos már 15—20 évvel ezelőtt sikerrel kipótolta a
lovak abrakát borral, leginkább oly esetekben, midőn
szokatlan és hosszantartó munkára használta a lovakat.
Borral keverték az állatok napi eledelét, mely után ezek
mohón kaptak. A most új dolognak híresztelt kísérlete-
ket megtette Crouzel már régen. E régibb tapasztalatok
azonban serkentőleg hatnak arra, hogy a bort az állatok
eledelének kipótolására, általánosabban használják. El-
romlott borok tehát olcsó tápanyagot szolgáltatnak az
állatok számára, miáltal esetleg váratlan és hatásos segéd-
eszközt kaphatnánk, a mostani borkrisis eltüntetésére.

Felelős szerkesztő és tulajdonos lapkiadó
Podhradszky Emil.

Pályázati hirdetés.

1038/1901. sz. — Ugocsa vármegye területén állami erdőkezelésben lévő erdőbirtokok védelmére szervezett és a földművelésügyi m. kir. miniszter ur. önmagmértóságának folyó évi 40346. számú magas rendeletével és ennek alapján a vármegyei tekintetes közigazgatási erdészeti bizottságnak folyó évi 252. számú határozatával jóváhagyott és 1902. év január hó 1-től életbelépett következő járási erdőőri és körerdőszolgai állásokra pályázat hirdetettük:

I. Nagy-Szöllősi járási főerdőőri állásra Nagy-Szöllős székhellyel évi 800 korona illetménnyel.

II. Turczi I. oszt. járási erdőőri állásra Turcz székhellyel évi 720 korona illetménnyel.

III. Csarnatói II. oszt. járási erdőőri állásra — Csarnató székhellyel — 660 korona évi illetménnyel.

Továbbá:

1. Rakaszi I. oszt. körerdőszolgai állásra 400 kor. évi illetménnyel Kajta kerülő ház természetbeni lakhellyel.

2. Kis-Rákóczi I. oszt. körerdőszolgai állásra 400 korona évi illetménnyel, Kis-Rákócz székhellyel.

3. Nagy-Szöllősi I. oszt. körerdőszolgai állásra 400 korona évi illetménnyel Horb kerülő ház természetbeni akhellyel.

4. Verécze-Rákospataki I. oszt. körerdőszolgai állásra 400 korona évi illetménnyel sándorpataki természetbeni lakhellyel.

5. Salánki II. oszt. körerdőszolgai állásra 300 kor. évi illetménnyel Salánk székhellyel.

6. Turczi II. oszt. körerdőszolgai állásra 300 kor. évi illetménnyel Turcz székhellyel.

7. Batarcsi II. oszt. körerdőszolgai állásra 300 kor. évi illetménnyel Batarcs székhellyel.

8. Kis-Gérczei III. oszt. körerdőszolgai állásra 240 korona évi illetménnyel Kis-Gércze székhellyel.

9. Velétei III. oszt. körerdőszolgai állásra 240 kor. évi illetménnyel Veléte székhellyel.

10. Nagy-Tarnai III. oszt. körerdőszolgai állásra 240 korona évi illetménnyel Nagy-Tarna székhellyel.

Az erdőőri állásra csupán erdőőri szakvizsgával bíró oly egyének pályázhatnak, kik az 1879. évi XXXI. t.-cz. 37. §-ban, illetve az Ugocsa vármegyei erdőőri és erdőszolgai fegyelmi és szolgálati szabályok 6. §-ban előírt minősítéssel bírnak, ugyancsak ezen §-ban előírva az erdőszolgai pályázatokra vonatkozólag kötelező kellékek is, azon hozzáadással, hogy a magyar nyelvet szóban és írásban bíró erdőszolgai pályázók előnyben fognak részesülni.

A jelenleg Ugocsa vármegye állami erdőkezelésénél alkalmazott erdőőrök és erdőszolgák is pályázni kötelezve s ha egyébképen az új szabályzat követelményeinek megfelelnek, kérvényeik első sorban vétetnek figyelembe.

Egyéb feltételek úgy alólírott hivatalnál, mint a nagy-szöllősi m. kir. járási erdőgondnokságnál hivatalos időben megtekinthetők és megtudhatók.

Pályázati határidő folyó év szeptember 30-án jár le, meddig kérvények alólírott hivatalhoz annál is inkább betérjesztendők, mert később érkezettek figyelmen kívül hagyatnak. Beregszász, 1901. augusztus hó 8-án.

M. kir. erdőhivatal.

Erdőőri állást keres vagy cserél
egy 27 éves, sikerrel szakvizsgázott egyén, ki ebben a szakmában növekedett fel. Teljesen jártas az erdészeti és vadászati teendőkben, vizsla és tacsó idomításban. Kiszolgált katona; rom. kath., beszél magyarul. Szolgált mint udvari vadász és uradalmi erdőőr, miről

jó bizonyítványai vannak. Mostani állása 3 havi felmondási időhöz lévén kötve, új szolgálatot csak a jövő év elején vállalhat. Címe a lap szerkesztőségénél tudható meg.
1—3.

Jobb erdőőri állást

keres egy erdőőri szakvizsgával bíró 29 éves, nőtlen egyén, ki a magyar, német és szláv nyelvet egyaránt beszéli. Az, a ki őt ilyen álláshoz juttatja, 100 korona jutalomban részesül. Szíves ajánlatok alulírotthoz küldendők.

Hölbling János

Zólyom-Radvány.

1—3.

KÉRELEM!

Tisztelettel kérem hazánk erdészeti altiszt Urait, hogy ha vidékükön vadgesztenyét, fekete- és luczfenyőtobozból legalább 100 métermázsányit kiállítani avagy szállítani tudnának, azt velem tudatni szíveskedjenek. Alapos utbaigazítással szívesen szolgállok.

FARAGÓ BÉLA,

A magyar Fenyőmag-Pergető-Gyár tulajdonosa

Zala-Egerszeg.

TÁBLÁKAT.

Ersébet em ékfák megjeő ésére, Legeltetési és más tilalmi táblákat bármely nyelven, esetleg egyszerre három nyelven is tartós anyagból, lemoshatlan festéssel legjutányosabban kés it

Winkler Gusztáv

Szás sebesen.

Árjegyzék ingyen és bérmentve küldetik.

Őszi vetése

mindennemű erdészeti magot ★ ★ ★ ★ ★

kocsányos és kocsánytalan

VALÓDI SLAVONIAI

TÖLGYMAKKOT

szokott jó minőségben szállít a

MAGYAR FENYŐMAG-PERGETŐ-GYÁR

FARAGÓ BÉLA Zala-Egerszeg.

Kitüntetve diszoklevél, arany és ezüst érmekkel. Legutóbb a párisi világkiállításon ezüst éremmel.

Első rangu egyenruházati intézet

Blum és Társa

Szerb kir. udv. szállítók. Ő cs. és kir. Fensége József Főherceg udv. szállítói.
A nagyméltóságu Földmívelésügyi m. kir. Ministerium hivatalosan megbízott
erdészeti egyenruha szállítói.
Az „Országos Erdészeti Egyesület” rendes tagjai.

BUDAPEST IV. Belváros, Sütő utca 2. szám, a Szervitater sarkán.

Saját műhelyeink a házban: Sütő utca 2, Szervita tér 8, Hajó utca 3.

A XVIII. számú, kimerítő tartalmu árjegyzékünk közreboocsajtása alkalmából ajánljuk legkészségebb szolgálatainkat, minden néven nevezendő, — mesteri szabásu, izlésteljes csinos kiállításu

ERDÉSZETI és ERDŐ ALTISZTI EGYENRUHÁK

nemkülönb felszerelési czikkek szállítására.

Hivatalos uton részletfizetésre

is eszközölhetők a megrendelések; az ily megrendeléseket, hosszas gyakorlatunk alatt, — a betekinthező számos elismerő nyilatkozatok tanúsága szerint, — mindenkor, az igen tisztelt megrendelők legteljesebb megelégedésére hoztuk kivitelbe.

POLGARI RUHÁK

a legujabb francia és angol divat szerint, szinte jutányos árban készítettnek. — Vevőink kényelmére bármely szakmánkba nem vágó czikket készséggel beszerezünk és a vidéki megrendelések kivitelére különösen kiváló gondot és figyelmet fordítunk,

Óvjuk igen tisztelt megrendelőinket oly czégektől, kik olcsó reklám árak által régi vevőinket megteveszteti óhajtják, miután jutányosabb árt csak is az anyag és kiszolgálás rovására nyujthatnának. Kivánatra ingyen és bérmentve küldjük meg árjegyzékünket és a hivatalos megrendeléshez szükséges részletfizetési megrendelési ívet. Bármily csekély megrendelés is a lehető legnagyobb figyelem és pontossággal lesz kiszolgálva.

Kiváló tisztelettel

BLUM és TÁRSA

Szerb királyi udvari szállítók.

Ő császári és királyi Fensége József főherceg udvari szállítói. A nagyméltóságu Földmívelésügyi Ministerium hivatalosan megbízott erdészeti egyenruha-szállítói. Az „Országos Erdészeti Egyesület” rendes tagjai.

Jutányos árak.

STEGMANN JÁNOS könyvnyomdája

Szász-Sebesen

elvállalja minden könyvnyomdai munka gyors és csinos elkészítését a legolcsóbb árak mellett.

Névjegymegrendeléseknél mintával is szolgálók és azok a megrendelés napján eszközöltetnek.

MAGYARHON ELSŐ LEGNAGYOBB ÉS LEGJOBB HIRNEVŰ ÓRAÜZLETE

BRAUSWETTER JÁNOS

SZEGEDEN
CS. ÉS KIR. KIZÁRÓLAGOSAN SZAB.
KRONOMETER- és MŰ-ÓRÁS
FELTÁLLÓJA A REMONTOIR
INGAÓRÁKNAK STB. STB.

ÓRÁK, ÉKSZEREK
10-ÉVI JÓTÁLLÁSSAL
KÉSZPENZÉRT VALAMINT
RÉSZLETFIZETÉSRE
JAVÍTÁSOK 5 ÉVI JÓTÁLLÁS MELLETT.

KÉPES ÁRJEGYZÉK 2000 ILLUSZTRÁCIÓVAL INGYEN ÉS BÉRMENTVE

Dr. Lendl Adolf
világhírű

zoologiai laboratoriuma elvállal szárnyasokat és szörmés vadat kitömésre

Jutányos árak, kitűnő munka, művészi kivitel.

Budapest, II. Donáti u. 7.

A természet és Halászat

állattani, vadászati és halászati képes folyóirat. Egy évre 6 kor. Megjelenik havonként kétszer.

Mutatványokat ingyen küldünk.

Nyomatott Stegmann János könyvnyomdájában Szászsebesen.